Food and Agriculture Organization of the United Nations

Ministry of Agriculture & Farmers' Welfare
Ministry of Environment, Forest and Climate Change
Government of India

Govt. Of Odisha

gef GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

''ବିଶ୍ୱ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ହିତସାଧନ, ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୈବ ବିବିଧତା ଓ ବନ ସଂରକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ କୃଷି ପଦ୍ଧତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ''

ଗ୍ରୀନ-ଏଜି ପ୍ରକଳ୍ପ ସମ୍ପର୍କିତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧) ଗ୍ରୀନ-ଏଜି ପ୍ରକଳ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ?

ଉ) ଗ୍ରୀନ-ଏଜି ପ୍ରକଳ୍ପ ମାଧ୍ୟମରେ ଜାତୀୟ ତଥା ବିଶ୍ୱ ପରିବେଶର ଲାଭ ସହିତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୈବ ବିବିଧତା ଏବଂ ବନ୍ୟ ସମ୍ପଦକୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଅଛି ।

ତେଣୁ, ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ମାଧ୍ୟମରେ ପରିବେଶର ହିତସାଧନ ସହିତ ନିରନ୍ତର କୃଷି ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଜୀବିକାରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଅଛି ।

୨) ଗ୍ରୀନ-ଏଜି ପ୍ରକଳ୍ପ କେତୋଟି ରାଜ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି ?

ଉ) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଞ୍ଚଟି ରାଜ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି ଯଥା - ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ମିଜୋରାମ, ଓଡ଼ିଶା, ରାଜସ୍ଥାନ ଏବଂ ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡ ।

୩) ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁ ଜିଲ୍ଲାରେ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି ?

ଉ) ଓଡ଼ିଶାର ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ଶିମିଳିପାଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି ।

୪) କେଉଁ ବିଭାଗ ଅଧିନରେ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି ?

ଉ) କୃଷି ଏବଂ କୃଷକ କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ଭାରତ ସରକାର (GoI) ଙ୍କ ଅଧିନରେ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି ।

୫) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଖାଦ୍ୟ ଓ କୃଷି ସଂଗଠନ (FAO) ର ଭୂମିକା କ'ଣ ?

ଉ) ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ କୃଷି ସଂଗଠନ (FAO) ମିଳିତ ଜାତିସଂଘର ଏକ ବିଶେଷ ସଂଗଠନ ଅଟେ । କୃଷି ଓ କୃଷକ କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ଭାରତ ସରକାର (GoI) ତରଫରୁ ପାଞ୍ଚଟି ରାଜ୍ୟର ପାଞ୍ଚଟି ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍‌ରେ ପ୍ରକଳ୍ପର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ FAO ତଦାରଖ କରୁଅଛି ।

୬) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରମୁଖ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ସ କଣ ?

ଉ) ଗ୍ରୀନ-ଏଜି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଗ୍ଲୋବାଲ ଏନଭାୟାରମେଣ୍ଟ ଫାଶିଲିଟି (GEF) ଦ୍ୱାରା ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛି ଯାହାକି ସହାୟକ ପାଣ୍ଠି ଅଟେ । ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଏବଂ ଯୋଜନା ନିମନ୍ତେ ରହିଥିବା ଆର୍ଥିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରମୁଖ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ସ ଅଟେ ।

୭) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ଅବଧି/ସମୟ ସୀମା କେତେ ?

ଉ) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ଅବଧି ୨୦୧୯-୨୦୨୬ ଅଟେ ।

୮) ଓଡ଼ିଶାର ଶିମିଳିପାଳ ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ ରେ ଗ୍ରୀନ-ଏଜି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର କାରଣ ?

ଉ) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏବଂ ଏହା ଶିମିଳିପାଳ ବାୟୋସ୍ଫିୟର ରିଜର୍ଭ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଯେଉଁଥିରେ ଶିମିଳିପାଳ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ (ଟାଇଗର ରିଜର୍ଭ), ଶିମିଳିପାଳ ବନ୍ୟ ଜୀବଜନ୍ତୁ (ୱାଇଲ୍ଡ ଲାଇଫ) ଅଭୟାରଣ୍ୟ ଏବଂ ସାତକୋସିଆ ରିଜର୍ଭ ଜଙ୍ଗଲ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଏହି ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ ବିଭିନ୍ନ ଜୈବ ବିବିଧତାରେ ଭରପୂର ଏବଂ ଏଥିରେ ରୟାଲ ବେଙ୍ଗଲ ଟାଇଗର, ଏସୀୟ ହାତୀ, ଗୌର ଚୌସିଙ୍ଗା ଏବଂ ମଗର କୁମ୍ଭୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଶିମିଳିପାଳ ହେଉଛି ଅନନ୍ୟ ମେଲାନିଷ୍ଟିକ୍ ବ୍ୟାଘ୍ର ବା 'କଳା ବାଘ' ର ଏକମାତ୍ର ବାସସ୍ଥାନ ।

ଏଠାରେ ପ୍ରାୟ ୧୨୮୬ ପ୍ରଜାତିର ଫୁଲ ଗଛ ଦେଖାଯାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଦୁଇଟି ଅର୍କିଡ୍ ପ୍ରଜାତି ଅଛି ଯାହା ଶିମିଳିପାଳର ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଜାତି (ଏଣ୍ଡେମିକ୍) ଅଟେ ।

ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱଦେଶୀ କିସମର ଧାନ ମଧ୍ୟ ରହିଅଛି ଯଥା ରୂପାପଟିଆ, କଣ୍ଟାକର୍ପୂର, କଳମକାଟି, ଜଙ୍ଗଲିଜଟା ଓ ସୁନ୍ଦରଭୋଜନା । ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମାଣ୍ଡିଆ ଜାତୀୟ ଶସ୍ୟ (ମିଲେଟ୍ସ) ଗୁଡିକରେ ମଧ୍ୟ ସମୃଦ୍ଧ, ଯେପରିକି ଫିଙ୍ଗର ମିଲେଟ (ମାଣ୍ଡିଆ), କୋଡୋ ମିଲେଟ (କୋଡୁଆ), ବାର୍ନାର୍ଡ ମିଲେଟ, ସ୍ପାଇକ୍ସ ମିଲେଟ (ବାଜରା) ଇତ୍ୟାଦି । ଏଥିସହିତ ଲେମ୍ବୁ, ତୈଳବୀଜ, ଉଦ୍ୟାନକୃଷି, ପନିପରିବା ଏବଂ ମସଲା ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଷ କରାଯାଏ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଜୀବଜନ୍ତୁ, ଉଦ୍ଭିଦ ଏବଂ ଫସଲରେ ମଧ୍ୟ ଭରପୁର । ଏହି ଶିମିଳିପାଳ ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଅଛି ଯେପରି :

- କୃଷି ଜୈବ ବିବିଧତା ହରାଇବା – ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ୱଦେଶୀ କିସମ ଶସ୍ୟ ବଦଳରେ ଅତିମାତ୍ରାରେ ଉଚ୍ଚ ଅମଳକ୍ଷମ (ହାଇବ୍ରିଡ) କିସମର ଶସ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିବା ।
- କୃଷି ଓ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିକୁ ରୂପାନ୍ତରଣ କରିବା ।
- ଅତିମାତ୍ରାରେ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦର ବ୍ୟବହାର କରିବା ।
- ମାନବ–ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ଦେଖାଯିବା ।

ତେଣୁ, କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସହାୟତା ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଗ୍ରୀନ–ଏଜି ପ୍ରକଳ୍ପ ଏହି ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି ।

୯) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରମୁଖ ଉପାଦାନ/ଫୋକସ୍ ଗୁଡିକ କ'ଣ ?

ଉ) ୧) ସ୍ଥାନୀୟ ଜୈବ ବିବିଧତାର ସୁରକ୍ଷା (BD) ୨) ଜମି ଅବକ୍ଷୟକୁ ରୋକିବା (LD) ୩) ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହ୍ରାସ (CCM) ଏବଂ ୪) ସ୍ଥାୟୀ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା (SFM) ।

୧୦) ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ କି କି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଅଛି ?

ଉ) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ କୃଷି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ପରିଚାଳନା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ (IMAGE) ଏବଂ FAO ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମିଳିତ ଚୁକ୍ତିନାମା ସ୍ୱାକ୍ଷର ହୋଇଅଛି ଏବଂ କୃଷି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ପରିଚାଳନା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ (IMAGE) ରାଜ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ (Operational Partner) ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକରୁଅଛି । ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ମୃତ୍ତିକା ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ଜଳ ବିଭାଜିକା ଉନ୍ନୟନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ (DSC&WD), ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି । ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ମୃତ୍ତିକା ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଜଳ ବିଭାଜିକା ଉନ୍ନୟନ, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରକଳ୍ପର ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ନୋଡାଲ ଅଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି । ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ମୃତ୍ତିକା ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଜଳ ବିଭାଜିକା ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଦ୍ୱାରା ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଉଅଛି ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଜଳବିଭାଜିକା, ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରୀୟ ନୋଡାଲ ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରକଳ୍ପ ପରିଚାଳନା ୟୁନିଟ୍ ନିମ୍ନମତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଅଛି

- ଜାତୀୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ପରିଚାଳନା ୟୁନିଟ୍ (NPMU) - FAO, ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ
- ରାଜ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ପରିଚାଳନା ୟୁନିଟ୍ (SPMU), ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ
- ଗ୍ରୀନ ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ୟୁନିଟ୍ (GLIU), ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ
- କମ୍ୟୁନିଟି ରିସୋର୍ସ ପର୍ଶନ (CRP), ଗ୍ରାମସ୍ତରରେ

୧୧) କମ୍ୟୁନିଟି ରିସୋର୍ସ ପର୍ଶନ (CRP) ମାନଙ୍କର ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଭୂମିକା କ'ଣ ?

ଉ) ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ନିମନ୍ତେ କମ୍ୟୁନିଟି ରିସୋର୍ସ ପର୍ଶନ (CRP) ମାନଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ଗ୍ରାମ ସ୍ତରରେ ପ୍ରକଳ୍ପର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ ଯେପରିକି – ମୁକ୍ତ ଭାବରେ, ପୂର୍ବରୁ ଅବଗତ କରାଇ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମତି ନେବା ପ୍ରକ୍ରିୟା FPIC ଏବଂ ଗ୍ରାମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି (VICs) ଗଠନ କରିବାରେ ସହଯୋଗ କରିବେ ।

ସେମାନେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମଧ୍ୟ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ତରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ରୂପାୟନ କରିବେ ଯଥା – ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ, ଗ୍ରାମ ସ୍ତରୀୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି, ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା, କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ତରୀୟ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସହ ସମନ୍ୱୟ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ତଦାରଖ, ଉତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ଗୁଡିକର ତଥ୍ୟ ଏକତ୍ରିତ କରିବା ଏବଂ ଗ୍ରୀନ ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ୟୁନିଟ୍ (GLIU)ଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସଂକ୍ରାନ୍ତିୟ ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ପରିବେଶକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ସହିତ ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବିକା ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ସହଯୋଗ କରିବେ ।

CRP ମାନଙ୍କର ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ରହିଅଛି କାରଣ ସେମାନେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଜକ (ଲିଙ୍କ୍) ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ଯଥା, ସେମାନେ ପ୍ରକଳ୍ପର ଆଖି ଏବଂ କାନ ସଦୃଶ୍ୟ ।